

REDACTIA

Arad, Deák Ferenc-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro Ungaria:
pe un an . . . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . . . 10 .
pe 1/4 an . . . . . 5 .
pe o luna . . . . . 2 .

Scrisorile de Duminică pe ar
4 coroane.

Pentru România și străinătăți
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferenc-utca nr. 20

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.
de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 592

Scrisorile nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Vásárhelyi & Comp.

(sb) În ziua doua a congregației trecute a comitatului nostru s'a petrecut un lucru clasic și foarte caracteristic pentru moravurile publice ale vieții politice maghiare.

La ordinea zilei era curenda municipiului Arad, care cerea ca congregația să se pronunțe în contra proiectelor militare ale guvernului. Firește, s'aștepta cu mult interes atitudinea ce va lua congregația în această chestiune care agită opiniunea în țeara întreagă și nu atât a congregației cât mai ales atitudinea opoziției, pe care în congregație o formăm noi Români. Lucrul prezintă un deosebit interes tocmai pentru faptul că în cazul de față nu mai era vorba de lupta cunoscută pe această chestiune a partidelor maghiare, liberali, respective guvernamentali și kossuthiști, ci de partidul liberal din comitatul nostru și de noi Români, a căror atitudine față de aceste proiecte nu se cunoștea încă.

Și ce s'a întâmplat?

Organul din loc al kossuthiștilor lansase vestea că Români sunt hotărâți a lua energic poziție în contra proiectelor și a obstrua chiar guvernul comitatului, întocmai cum fac kossuthiștii în parlament.

Vásárhelyi & Comp. se simțeau acum strimțorați. În Arad popularitatea lor este și așa redusă la zero. Și până aci a putut fi susținută numai artificial, că supralicitau în șovinism pe kossuthiști. În Arad este un puternic curent în contra acestor proiecte și curentul în chipul acesta se întâlnea cu Români, cu care până aci niciodată n'a avut puncte de întâlnire. Din contra amândouă aceste curente cel maghiar și cel român, se fereau unele de altele și, deși amândouă s'au saturat de mult de hegemonia firmei Vásárhelyi & Comp., an tagonismul era atât de mare între ele însele, încât nu numai că nu se puteau uni la o acțiune solidară, împotriva lor, ci ca pe ori-ce chestiune așa și pe asta se contrabalansau unul pe altul.

Proiectele militare erau acum o ocaziune binevenită de a arunca o punte de trecere pentru o colaborare solidară în contra reprezentanților de aici ai guvernului pe chestiunea proiectelor și firește unificate odată de a continua lupta și mai departe.

Vásárhelyi & Comp. au simțit însă pericolul din vreme. Și au început manoperile vechi. Atât în organul lor de aici cât și în cel din Budapesta îi acasă pe kossuthiști că pactează cu daco-românii și să silesc să-i asmuțe în contra noastră. Le venia bine la socoteală chestia limbii pe care o credeau de postav roșu în ochii kossuthiștilor.

Dar, ca prin minune, de astă-dată nu le-a ieșit socoteala. Kossuthiștii n'au fost dispuși a lua așa tragic lucrurile și ale împlini dorința de a se lăsa de ei și a se apuca cu noi la bătăca de alte dăți, ci au persistat în contra lor.

Imprejurarea aceasta neașteptată trebuia acum să-i hotărască în altă

direcțiune căci desfășurarea lucrurilor grămădiau norii deasupra capului lor. Și așa s'a și întâmplat.

Spre nu puțină surprindere, Vásárhelyi, președintele partidului liberal din comitat, partidul însuși ia atitudine în contra proiectelor militare și nici o voce, nici unul dintre mamelucii din Dietă ai guvernului nici contele Zselénszky nici altul nu și a ridicat cuvântul, ca măcar personal să decline dela sine participarea la concludul adus, care îl combătea pe ei înșiși căci doar dinșit stau la spatele guvernului și a proiectelor lui militare.

Ori poate au ieșit din partid, sunt disidenți? N'avem nici o știre. Din contra. Alegătorii din Pectica întruniți Durnecă în meeting ca să protesteze în contra proiectelor, își căutau deputatul. *Hol van Vásárhelyi?* se întrebau unii pe alții.

Ei bine, de ce a lipsit, avea doar datorința să se prezinte în mijlocul alegătorilor săi cu cari este în identitate de păreri?

Părerii!... Nu părerii îi trebuiesc domnului Vásárhelyi și consortes, ci mandate, putere, domnie... În Budapesta Vásárhelyi votează proiectele, în Arad nu le votează, în Pectica nu știe ce să facă, nu se duce acolo pentru că adunarea este arăngiată de Kossuthiști.

Un mai eclatant exemplu de frivolitate politică nu ni-s'a dat să vedem ori să auzim. Curat insanity politic.

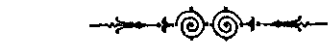
Și jongleurii aceștia se numesc politicieni și exploatarea aceasta de situații, profesată cu o adevărată dibăcie de artă, o numesc politică.

Etică, morală, conștiință, convingeri, consecvență, au numai valoare relativă, încât pot fi utile acestei arte politice ori mai corect zis meșteșugului d-lui Vásárhelyi.

Căci spre exemplu, l-am putea oare bănuși de inconsecvență? După morala d-lui Vásárhelyi — nu. El ține doar totdeauna cu sine. Cine poate zice dar că nu e consecvent?

Dar ce zice stăpânul său Széll la acestea? Ce să zică. Treaba domnului Vásárhelyi ce face în Arad, pe el îl importă numai votul lui Vásárhelyi din Cameră. Ear de acesta e sigur și siguri suntem și noi.

Vásárhelyi & Comp. să trăiască!

Vorbirea ministrului președinte

Széll. În ședința de ieri a parlamentului ministrul președinte Széll și-a deschis gura, care altădată era în permanentă activitate, dar în timpul din urmă amuțise.

Vorbirea ministrului președinte era așteptată în toate cercurile politice, în țeara întreagă cu mare interes. Ministrul președinte a declarat că față de acțiunea opoziției va continua cu rezistența pasivă chiar și atunci dacă nu va primi la 1 Maiu indemnitatea. Guvernul va intra și în ex-lex dacă alt expedient nu este, dar nu-și lasă locul. Gardă care moare dar nu se predă. Acesta este rezultatul final al vorbirii de 4 a ministrului președinte, vorbire care este în diferite chipuri comentată.

Discurs de deschidere

a Sinodului eparchial din Arad seștinea anului 1903.

Christos a înviat!

Prea Stimaților Domni deputați!

A trecut un an de zile dela ultima noastră întrunire în Sinod eparchial ordinar, cu anul acesta s'a încheiat periodul al 11-lea, și cu ziua de astăzi intrăm în periodul al 12-lea al vieții noastre bisericesti sinodale.

Binecuvântată să fie încheierea și lucrările din acele perioade, binecuvântat să fie începutul acestui nou period. *Period nou, viață nouă!*

Când arunc privirea mea asupra d-voastre, d-lor deputați, înainte de toate constat cu plăcere că încrederea alegătorilor s'a grupat și astădată în parte covârșitoare pe lângă d-voastră vechii lor reprezentanți; și astfel mă bucur de prezența d-voastre, precum mă bucur și de prezența acelorora, cari parte după un interval mai lung sau mai scurt s'au ales de nou, parte acum pentru prima-dată au obținut mandatul de membri în reprezentanța acestei diecese.

Toți suntem ai lui Dumnezeu arătura, toți fiii unei și aceleiași biserici, cu aceleași drepturi și aspirațiuni legitime, dar și cu asemenea îndatoriri, de a lucra fiecare după talantul său în cercul său de competență și cu toți împreună și solidar, la întărirea credinței, la sporirea și promovarea dragostei noastre naționale și a instituțiilor ei religioase morale și culturale.

De aceea, când am fericirea de a Vă vedea întruniți aici în centrul diecesei pentru a Vă îndeplini frumoasa chemare pentru care sunteți aleși; când Vă ved aici adunați ca toți-atâți apostoli ai promovării mersului bun și normal al afacerilor noastre bisericesti, școlare și fundamentale, când știu, că fiecare și-a lăsat afacerile și comoditățile sale și ca apostolii și învățăceii Domnului ați urmat glasului bisericii, atât dragostea și iubirea ce o am către clerul și poporul credincios, cari v'au investit cu mandat cât și stima și respectul dragostei, ce am către d-voastră în general și către fiecare în special, din poziția, la care m'a ridicat dorința obștei bisericesti, din poziția mea de președinte folosesc cu plăcere ocaziunea de a Vă întâmpina vesel de bunavenerie și a Vă saluta din inimă cu dulcea salutare „Cristos a înviat!” — adică cu salutarea, cu care se întâmpină credincioșii bisericii noastre din ziua prealuminatelor Invieri a Domnului până în ziua măritei sale înălțări la ceriu.

O salutare scurtă și nemăestrată aceasta, fără tropi și fără figuri oratorice, dar dacă vom cugeta la puterea convingătoare și la însemnătatea nedispunțată a acestor cuvinte de bucurie și mângăere generală, pentru întreaga biserică creștină; dacă cugetăm asupra evenimentului, de care mărturisesc ele, de am resfoi toate cărțile lumii, nu am afla cuvinte mai alese, mai dulci și mai frumoase, pentru a ne întâmpina unul pe altul, nu numai în conveniri private, ci îndeosebi în întrunirile și adunările noastre bisericesti; și aplicarea și întrebuințarea acestor cuvinte este cu

atât mai potrivită pentru noi, cu cât și numai cugetarea asupra lor, corespunde credinței noastre, ear la auzul și pronunțarea lor să deșteaptă și trebuie să se deștepte în noi și în ori care creștin adevărat cunoașterea și priceperea legăturii sfinte dintre mântuitorul Iisus Christos și biserica sa: ne fac să înțelegem asemănarea ce există între patimile și învierea Domnului nostru Iisus Christos și între suferințele bisericii lui, a bisericii ortodoxe, ai cărei credincioși suntem și noi. Dar nu numai cunoașterea și înțelegerea legăturii sfinte dintre Domnul Christos și biserica lui, nu numai asemănarea dintre patimile și învierea Domnului și dintre suferințele bisericii noastre până la recăștigarea vieții ei constituționale, dar ele și ne determină și întăresc în credința, că așa a fost dorința și voia Celui preainalt și suferințele bisericii au fost proba tăriei credinței și alipirei clerului și poporului nostru către mântuitorul Iisus Christos și către învățăturile sfinte și mântuitoare ale bisericii lui.

Christos unul cel fără păcat a pățimit mult pentru mântuirea neamului omenesc, până ce cu moartea sa au călcat moartea și a dat viață și celor din morminturi, și biserica noastră, cea mai veche și mai tolerantă dintre toate bisericile creștine, a suferit îndelungat până ce s'a scuturat de jugul sclăviei seculare, până ce și-a redobândit libertatea, dreptul ei natural de biserică liberă în stat liber, dreptul ei ca biserică sinodală apostolică.

Noi, cei de astăzi, ne-am trezit în aurora periodului de renaștere și respective de reînvierea dreptului de întrunire liberă; n'am văzut și n'am simțit viscoalele trecutului și de suferințele și jertfele părinților și protopărinților noștri știm numai din istorie și din tradiție.

Despre sinoadele acestor diecese din era absolutismului cea mai nouă urmă o avem despre Sinodul ținut în ținut în 23 Iulie 1850, în biserica catedrală din Arad, convocat și întrunit cu concesiune specială a înaltului Guvern în scopul de-a arăta printr-o petițiune către Coroană starea bisericii în genere și în special.

De ce sentimente religioase erau cuprinși atunci reprezentanții bisericii, cum se țineau întrunirile și cât era de restrânsă libertatea, se învederează din textul protocolului, în care, după-ce se enarează, că la acel sinod, deputații împreună cu comisarul guvernial s'au dus la sf. biserică, au ascultat cu evlavie sfânta liturgie, s'au cuminecat după datina dela toate Sinoadele, descrie apoi că a urmat chemarea Duhului Sfânt, deschiderea și ținerea Sinodului, dela ședințele căruia toți cei nechemăți au trebuit să se îndepărteze, ca să rămână numai cei aleși.

Eată, Domnilor, deosebirea între atunci și acum; atunci adecă Sinoadele se puteau ține numai cu speciala concesiune dela înaltul Guvern, astăzi ne întrunim în Sinoade parohiale și eparchiale de câte-ori cer trebuințele bisericii; atunci consultările și pertractările erau secrete, astăzi au publicitate deplină; atunci erau închise ușile dinaintea publicului, astăzi auzitorul este

deschis pentru toți, cari din ori-ce privință și cu ori-ce scop se interesează de mersul lucrurilor noastre și această publicitate bine înțeleasă, dă putere, de, tărie de viață constituționalismului nostru.

Asemănând dar trecutul nostru cu prezentul, chiar și numai momentele acum relevate deșteaptă în noi simțul de grație și recunoștință către toți acei factori, cari au inițiat și promovat realizarea justelor dorințe și pretenziuni ale bisericii noastre vii, ale clerului și poporului credincios, de a-și redobândi dreptul de liberă întrunire în adunări bisericești, dreptul ca noi de noi și prin noi sub controlul și scutul legilor iubitei noastre patrii, să decidem asupra afacerilor bisericii noastre naționale în cauze bisericești, școlare și fundamentale.

Și mulțumitori totdeauna pentru faptele de bine nouă făcute, să mulțumim și acum Domnului, pentru-că ne-a conservat biserica sa sfântă, biserica moșilor și strămoșilor noștri, cel mai scump clenodiu al nostru și precum în sf. biserică, să dăm și aci expresiune sentimentului nostru de pietate către memoria marelui Andrei, a căru-i energie și pășire resolută îi revine meritul recăstigiării autonomiei noastre înaltului Guvern al Țării, care în simțul de dreptate a spriginit și promovat interesele bisericii noastre să dăm expresiune mulțumitei și recunoștinței noastre, dar mai pe sus de toate să dăm expresiune credinței noastre necăzite și supunerii noastre omagiale către Majestatea Sa, preagrațiosul nostru împărat și rege apostolic Francisc Iosif I., care ni-a sancționat Statutul Organic, baza dreptului nostru de viață constituțională, căruia, ca cetățeni supuși și fii credincioși să-i cerem dela Domnul încă mulți ani de viață și de pactică domnire spre fericirea popoarelor sale.

După toate acestea știu că mai așteptați și cu tot dreptul dela mine, ca în cuvântul acesta al meu să mă estind și asupra afacerilor diecesei și să vă arăt starea lucrurilor pe baza experiențelor făcute. Acestei așteptări legitime Vă și răspund în liniamente generale, că de un an și mai bine, de când bunul Dumnezeu a voit să stau în fruntea diecesei, am nisuit să-mi estind atențiunea asupra tuturor lucrurilor din sfera administrațiunii și instrucțiunii, dar și Venerabilul Sinod va considera, că timpul a fost prea scurt și nici împrejurările nu au fost

de tot favoritoare pentru a obține rezultatele dorite. Un început modest totuși s'a făcut și lucrările se continuă.

O pornire spre bine a lucrurilor se presintă în faptul, că restanțele arătate în rapoartele prezentate Ven. Sinod din anul trecut mai toate s'au rezolvit, nu mai suntem în restanță cu corespondențele și răspunsurile către înaltul Guvern nici către celelalte autorități administrative.

La institutul pedagogic s'au suplinit toate catedrele prevăzute în lege pentru asemenea școli.

Incassarea pretenziunilor și competențelor fondurilor și fundațiilor diecesane s'au pus în curgere, și deși la incassare se întâmpină diferite greutăți și de și nu am putut obține rezultatele dorite, totuși precum se învederează din socoți în proporțiune, cu trecutul rezultatele sunt vizibile.

Marț greutăți întâmpinăm cu școlile din parochii.

În cursul timpului deși ni-a succedat a delătura multe scăderi, și a esopera respirație pentru îndreptarea dificultatei mai avem multe școli reflectate și pe atâtea admoniate, parte pentru scăderile interne și externe ale edificiilor și salelor de învățământ, parte pentru-că comunele nu pot asigura nici minimul salariului prescris de lege.

Biserica, ca mamă, a venit până acum într-un ajutorul școlii, ficei sale, dar acum s'au cam esauriat și resursele bisericilor și nici ele nu mai pot veni ca mai înainte în ajutorul școlii, budgetul Consistoriului încă nu poate prevedea toate trebuințele, de unde urmează că susținerea unor asemenea școli în viitor ne impune marț îngrijiri.

Insași incassarea culturii merge cu greu, pentru-că în genere poporul nu poate suporta diferitele sarcini publice; în special apoi poporul în unele locuri nici nu contribuie bucuros pentru-că nu vede progresele așteptate, din care motiv și respective pentru rezultatul slab dela examen mai mulți învățători s'au și tras la răspundere.

Ca și orfana din munți se presintă școala de fete cu internat; în budget nu este nici o proviziune pentru ea, și pentru-că ea de sine nu se poate susține, deci reclamă atențiune din partea Ven. Sinod.

Dar față cu multe trebuințe ivite din toate părțile, dator mă simt a atrage binevoitoarea atențiune a Ven. Sinod și asupra venitului și a stării fondurilor diecesane, deosebi însă asupra

acelora, cari concurg cu venitele lor la prevederea trebuințelor administrațiunii și instrucțiunii, ca astfel Ven. Sinod să fie în deplina cunoștință a situației, mai adăugând, că edificiile cari formează proprietatea acestor fonduri, de o parte cad acum sub dări, de cari mai înainte erau scutite, de alta parte însăși edificiile ca atari reclamă reparări și transformări costisitoare.

După toate acestea și până ce cu altă ocaziune să-mi espun vederile și direcțiunea conducerii mele, rugând Ven. Sinod, ca în pertractările și dezbaterile sinodale precum în trecut așa și acum se rămânem în cadrul legii noastre positive, declar ședința primă a Sinodului nostru ordinar convocat pe ziua de astăzi deschisă.

Ioan I. Papp,
archimandrit.

Sinodul aradan.

— Ședința de Luni. —

Ședința se deschide la 10 ore.

Se citesc rapoartele referențelor secțiilor, pentru censurarea credenționalelor. În urma acestor rapoarte Sinodul verifică credenționalele a 44 deputați și transpune comisiunii permanente verificatoare 16 mandate.

Presidiul la sfârșitul rapoartelor prezintă scrisoarea de abdicere de mandat deputatului Dr. Florian Duma din Oradea-mare.

Sinodul transpune scrisoarea de abdicere a comisiunii verificatoare.

Presidiul prezintă petițiunile adresate Sinodului.

Se constituiește biroul și comisiunile în următorul chip:

1. Biroul sinodal: Ioan Georgea, Andrei Horvath din cler, Vasilie Goldiș protonotar Dr. Ioan Papp, Dr. Valeriu Mezin, I. Costa notari.

II Comisiunile: a) organizatoare: Vasilie Mangra, Constantin Gurban din cler; Dr. Iosif Gall, Nicolae Zigre, Dr. Nicolae Oncu, Petru Truța, mireni.

b) bisericească: Augustin Hamsea, Dr. Ioan Trailescu din cler; Dr. Nestor Opresan, Dr. George Popovici, Dr. George Cosma, Dr. Aurel Lazar mireni.

c) școlară: Roman R. Ciorgariu, Dr. Traian Putici din cler; Emanuil Ungurean, Dr. George Popa, Aug. Bojoc, Paul Gavrillete mireni.

d) epitropească: George Popovici, Nicolae Roxin din cler; Mihai Velici,

Sava Raicu, Damian Dragonescu, Dr. Ioan Suciu mireni.

e) verificatoare: Petru Sêrbu din cler, George Lazar și Virgil Tomciț mireni.

f) petiționară: Vasilie Beleş din cler, Aurel Petrovici și Dr. Aurel Cosma mireni.

g) bugetară: Ioan Groza jun. din cler; George Feier și Tr. Margineanț mireni.

Amănuntele turburărilor din Chitighaz.

După informațiile ce le primim, turburărilor din Chitighaza anonțate în numărul nostru de azi, au luat proporții înspăimântătoare, la ce au contribuit în mare parte agitațiile agenților socialiști cari au ațîțat poporul.

Antecedentele turburărilor au fost, că socialiștii au făcut conscrierea membrilor cari intră în partidul socialist. Un jurat comunal a prins vestea aceasta și a făcut arătare la gendarmerie, care în exces de zel, afirmativ cu forța au silit pe socialiști să predea listele de conscriere și a și bătut pe Mitu Chereji la care erau listo de acestea. Pentru faptul acesta masele infuriate au dat asalt asupra casei comunale și au pretins să li-se estradeze juratul care i-a tradat. Antistia comunală în strimțorare s'a văzut silită a extrada pe jurat furiet poporului. Nefericitul jurat a rămas jumătate mort de bătaia mulțimei.

Extradarea sergentului geandarmilor.

Masele — Români și Meghiori la-olaltă — nu s'au îndestuit cu asta. Infuriându-se s'au dus la gendarmerie și acolo au pretins cu insistență estradarea sergentului Szabó. Acesta nu era arasă numai geandarmii Törteli și Veréb erau în comandă și aceștia, neștiind ce se întâmplă, au prins armele și au resins masele amenințătoare. Conducătorii turburărilor au declarat, că nu vreau ei să facă nimenui nici un rău, numai pe sergentul îl vreau care a bătut pe conducătorii lor socialiști, dar nici lui nu i se va întâmpla nimica decă le redă listele luate dela Chereji.

După acestea mulțimea a plecat spre hotar ca și acolo să l caute pe sergent, în care timp însă și geandarmii au plecat spre căutarea sergentului lor.

Antistia comunală într'astea a telefonat după ajutor. Dela gendarmeria din Giula peste puțin timp a sosit trei geandarmi călărești și nu mult după asta a sosit la fața locului protopretorul din Giula Lukács Endre cu alți patru geandarmi. Din Megyesháza, Kigyósi Aletea și Chisineu au sosit alți 30 de geandarmi așa că piața avea curată aparență de asediu. Masele părăsind comanda geandarmilor, s'au dus din nou la casa comunală, unde era deja concentrată puterea armatei și unde era și sergentul Szabó. Mulțimea însă nu l a observat și așa s'a putut evita vărsarea de sânge.

Încrêștinarea ungarilor, ducatele din stânga Donării, ritul răsăritean.

(de George Ciuhandu).

(Urmare).

Misionarii grecești, veniți din răsărit, lucrau mai ales în părțile de răsărit ale teritoriului cuprins de unguri, ceea-ce geograficește e și esplicabil de sine, până ce cei apuseni — în Panonia, și mai cu putere d'abia după căderea Moraviei politice (la 907), unde de acum înainte, sub influința germană, prinde rădăcină credința și ritual apusean în locul credinței și a ritualului răsăritean.

De alta parte și ierarchia apuseni de prin Salzburg, Passau și Praga și de pe aiurea rivalisau pentru asigurarea influinței bisericești apusene între unguri nu numai între olaltă (ca de es. episcopul de Passau, care deneagă supunerea mitropolitului său din Salzburg, dorind a-și întinde și peste Panonia jurisdicțiunea), ci și cu misiunile Răsăritului, poate mai ales din cauza că — cum vîzurăm — patriarhia Constantinopolitană, sub scutul politic al imperiului sporit dela 970 și cu Bulgaria-de-nord, avea jurisdicțiune acum până la Dunăre.

Afară de așa numiții misionari esteri, mai erau însă și misionarii interni, locuitorii pe teritoriul ocupat de unguri. Aceștia au fost în apus mai ales slavii, ear în răsărit românii. (Aceasta mai mult — ca ipotesă).

Influința slavilor asupra ungarilor fu de alt-cum atât de puternică în Panonia — acasă la unguri, încât le-a imprumutat acestora numirile celor mai multe instrumente de economie, mobile, recvisite de industrie și comerț de animale și plante. Acești slavii, ca sclavi ai ungarilor, au dovedit mult zel întru convertirea stăpânilor lor, fie și numai ca prin ceasta să-și ușoreze propria soartă. Astfel se esplică faptul că multe cuvinte referitoare la ale bisericii au intrat în limba ungurească prin intermedierea bimbiilor slave vechi.

Angajați moralmente la încrêștinarea ungarilor erau însă, afară de slavii și românii, încă și prinsonerii cari să fi fost mai mulți ca slavii și mai cu ții, cum erau captivii germani, italieni, franci și greci.

Același rol îl vor fi plinit între unguri așa dară în general și captivii, ca și slavii în apus, și ca românii în răsăritul teritoriilor ocupate de unguri. Ceea-ce se esplică mai ales așa că la intrarea în țară, ungarilor nu luară lupta de estermisare față

de elementul autohton, ci se mulțumiră cu încheieri de învoieli ca și cu Memorut, prin căsătorie, și cu Glad din Banat prin recunoașterea unei autonomii în schimb de tribut. Și chiar aceste reciproce învoieli învoalvă în sine, mai mult decă să eschidă, posibilitatea contactului și respective a influinței religioase a românilor asupra ungarilor. Bunele relațiuni ale căpeteniilor politice: principi și duci, și voința acestora mai ales pe acele vremuri n'au putut rămânea fără influință în jos, la supuși acestora.

Și dacă Oton împăratul german fuse acela care cercă și el din parte-și o apropiere de principele unguresc Geza (în urma soliei de pace dela 973) trimițând pe Bruno episcopul de Verdun la „regele” Ungariei (pe cum îl titulează pe principe); apoi nici diplomația bizantină nu rămase cu mâinile în sin, și d'abia se poate constata că convertirea pornită din Constantinopol să fi dovedit mai în curând rezultate însemnate, decă curentul de convertire pornit din statele apusene. Acest fapt îl esplică de o parte bogăția și demnitatea mai mare a curții împărătești din Constantinopol, de alta-că cu aceasta curte ungarilor nici pe de parte nu erau în raporturi atât de încordate ca și cu regii saxoni

ba fac cu precii chiar cauză comună contra româno-culgarilor.

Și tot așa, drept rezultat al influinței religioase a răsăritului, va fi a se considera și faptul că ritual grecesc fu dominant la unguri în primele două veacuri ale existenței regatului.

Misiunile interne și externe, și din ultima categorie atât cele apusene cât și cele răsăritene, au fost potecile pe cari au străbătut la unguri elementele de civilizația și cultura europeană a veacului X. Cultură și civilizație, instituțiuni și moravuri nouă aduse creștinismul între unguri, ear principele Geza făcu cel mai însemnat pas pentru existența politică și religioasă a nației sale când lăsă intrare liberă acestui nou duc în țeara sa.

Eată deci de ce putură ungarilor să înființeze un stat politic.

În cele precedente constatarăm misiunile apusene și răsăritene și rivalisările misionarilor latini și grecești pentru a se în pământeni la unguri.

O asemenea luptă se mai încinse, jumătatea a doua a veacului IX sub scutul politic german, între misionarii Răsăritului și ai Apusului în Moravia, care se sfârși cu introducerea creștinismului latin în locul celui grecesc; același lucru se repeți pe l

Listele de conscriere inapoiate.

La amiază Mitru Chereji, vataful socialista...

Joi după amiază ear a fost un tumult mare înaintea casei comunale.

Casa comună asediată.

Vineri dimineață pe neașteptate ear s'a adunat mulțimea înaintea casei comunale...

— Dacă nu ezbie — strigau matadorii — vom pătrunde în locuință.

Pretindem că notarul și antistia fără amănare să se părească posturile.

Locotenentul Szöke și geandarmii au ieșit la momentul și mai mult cu binele decât cu forța...

Plângeri în contra notarului.

Starea aceasta de pace n'a durat mult. Matadorii socialisti au observat că poporul...

Sosirea miliției.

Erau 5 ore d. a. și poporul sta tot loculul agitându-se mereu.

jumătatea veacului X în Boemia, când (la a. 950) Oton cel Mare îl contrinse pe Boleslav...

Felul cum se sfârși lupta între misionarii Răsăritului și ai Apusului în Moravia și Boemia...

D'ar rivalitățile aceste bisericești insemnau și nișuțele pentru asigurarea unei influințe politice între unguri.

Iată de altfel și împrejurările din afară, n le-am numi, între cari decurgea aceasta...

Pe papa Romei nu-l mai încăpea atunci apusul. Teritoriul vechiului Illyric al Daciei-Traiane...

*) Creștinismul străbătuse în Boemia deja în anul IX și se zice că chiar apostolul slavilor...

a telefonat la Ciaba după mîine care a și sosit cu tren separat sub comanda unui căpitan la 6 ceasuri.

— De ce s'a adus miliția? Nu suntem noi revoluționari, nu ne atingem de nimenea, dar ne pretindem drepturile.

Căpitanul i-a provocat energie să se împraștie, căci în cas contrar va folosi armele...

Miliția noaptea întreagă a circulat pe strade.

Dețineri.

Sub decursul zilei de ieri au sosit judele de instrucție și procurorul la fața locului și au pornit cercetare.

Producția meseriașilor rom. din Brad.

Brad, Aprilie 1903.

A doua zi de Paștile noastre 7/20 l. c. bravii meseriași români din Brad pe lângă toate greutățile și pe răspunderea lor au aranjat a patra petrecere împreună...

Di Filip Tirica, mîșar, a declamat ca multă dușogie poesia de G. Coșbuc...

Coriștii din Săcărâmb, toți hoții, baies în frunte cu învățătorul de acolo...

Executarea cântecelor a fost forțată, dar bine considerând: calea lungă pe jos dela Săcărâmb, precum și împregiurarea...

Și la petrecerea aceasta a IV-a a meseriașilor noștri a participat un public numărös și ales din Brad și jur...

locuit de români și slavii, era încă obiect tot de necesară controversă între papa Romei și patriarhul Constantinopolului.

Tot așa, ba mai puțin decisă era în veacul X și întrebarea, că Ungurii resp. principatul unguresc (care în parte cădea pe...

După chestia Moraviei și Bohemiei urma să se rezolve și aceasta întrebare, și rezolvarea fu rezervată sfîrșitului veacului X-lea...

Ungurii primesc creștinismul în parte sub Geza (972-997), mai mult din practicabilitate politică și din supunere și respect cătră domnitor și nu din convingerea inimii.

Așa cugeta și principele Geza, care primește creștinismul mai mult și pentru-că a voit ca în acest punct să fie asemenea celorlalți domnitori apuseni...

re lungă succesiunea mea a fost destul de mulțumitor și cel material. Au intrat 166 cor., au ieșit 111 cor. a rămas venit curat 55 cor. din care 50 cor. s'a dat destinației pentru Fondul de ajutoare...

La petrecere au au rasolvit: D soara Olimpia Omăță 80 fl.; Szabó 20 fl.; Szabó 20 fl.; au contribuit dl Mihail Stoia...

Cea mai caldă mulțumită s'a exprimat tuturor, căci au participat la petrecere și cart au binevoit a sprigina nobilul scop.

Că și bani noștri meseriași din Brad prelângă multe neajunsuri jertfesc timp și bani, să trudesce și să năusească în bună înțelegere a ajunge și omula în ceea bane cu meseriași noștri din alte centre...

Încă în 22 Februarie a. c. zeșii meseriași rom. din Brad convocati la o adunare, fără pregăt s'au prezentat aproape toți și descrizându-se adunarea...

Ca hotărîrea luată s'a fi sfîntă și curtoasă de pace, după părerea greșită a unora, cart poate ar vrea dintr'odată să se iațse sus în ceruri...

Cadavru mîncat de cloșani. Marți noaptea a fost găsit, în locul numit stuful Bănuț în București, cadavru lui Nicolae Costache, străngător de oase...

Obligament!

Subscriși și cei ce vor mai subscrie, — dorim din adăncimea sufletului nostru curat creștinesc, ca ceremoniare slujbei dumnezeiești, ca în alte locuri...

Așa să ne ajute Dumnezeu! Brad 22 Februarie 1903. (urmesză 40 subscrieri).

și progesează sub dirigița dui Mihail Stoia instructor de cant. la gimnasiul din Brad.

NOUTĂȚI.

ARAD, 28 Aprilie n. 1903. Ordinațiune ministerială pentru nebuni. Ministrul de interne a dat o ordinațiune privitoare la nefericirii aceștia.

părți ale țării se sporește numărul nebunilor și nu sunt destule internate de alienați și tot mai dese se fac petițiile pentru primirea în casa de alienați dela Lipótmező.

Ciocnirile sângeroase din Barand.

În comuna Barand din comitatul Bihar s'au întemplat ciocniri sângeroase între geandarmii și țărănimea de acolo. Causa este arderea pădurei acestui sat.

Serbia se înarmează.

Se știe din Zouoni: Azi s'a trecut pentru Serbia un transport de cai la graniță. Eară din Germania asemenea au fost transportate mai multe mii de puști și alte arme pentru militarii.

Spânzurarea din Viena.

În zilele trecute a fost spânzurat în Viena un ucigaș, numit Senekl, care a omorât o bătrână de 81 ani, cu numele Iulia Jüllich.

Telefonul Viena — Hamburg.

Se știe din Viena. Azi s'a făcut cercetarea liniei nouă de telefon Hamburg Viena, care încă nu s'a dat circulației.

TEATRU.

Repertoriu săptămânal: Marți: Bob herczeg, onorată. Miercuri: Kurucfurfang vod vil. Joi: Nani, votevi. Vineri: Arthur kalandjai, comedia. Sămbătă: Tolonc vod vil. Hazlia piesă alui Herczeg „Gyokoris lányok” a procurat erio sarcă de senin veselie publicului.

Celea mai ieftine și mai bune ghete sunt

Ghetele „Turul“

Bărbătești
cu gumi 2 fl. 50 cr.

Bărbătești
cu inchiotor 2.80 cr.

Femeiești
cu gumi 2 fl. 25 cr.

Femeiești
cu șiret 2 fl. 80 cr.

Femeiești
cu nasturi 3 fl.

Ghete de copii
dela 1 fl. in sus.

Magazinul de ghete a fabricii „Turul“:

Arad, Andrassy-tér Nr. 4 (Hotel Palatin)

Se sprijinim industria din patrie!!

930 3-8

Aduc la cunoștința M. On. public, că în strada Battyányi Nr. 14 am deschis un

BIROU DE CLĂDIRE.

Primesc tot felul de lucrări de reparatură, mai mari și mai mici, ce se țin de lucrări de clădire, precum ori-ce soi de clădiri nouă, și planuri de clădiri.

De care-ce sunt în poziția d'a mi putea procura cărămizile cu prețuri moderate, și prețurile mele sunt moderate. Rog dară m. On. public să binevoiască a mă distinge cu încrederea lui. Mă voiu nizu că pe lângă prețurile avantajoase, să satisfac întru toate dorințelor marelui public.

— Proiecte de spese pregătesc gratuit. —

LUDOVIC BAHNER,
măiestru de zidar diplomat

944 3-8

Arad, strada Battyányi Nr. 14.

Cel mai ieftin isvor de cumpărare în articlii de fer.

Telefon 386.

Telefon 386.

Frații Berta

prăvălie de ferării și instrumente

ARAD, Andrassy-tér 3.

Recomandă stropitoare de peronospora, sistem nou, **Non plus ultra**, garanție de 10 ani, cu 34 coroane. Toți cumpărătorii sunt rugați în interesul propriu, ca înainte de a cumpăra stropitoare de alt sistem să vină să vază sistemul nostru și să se convingă, că sistemul „Non plus ultra“ e neîntrecut.

„Non plus ultra“

„Non plus ultra“

946 2-12

Mare deposit în articlii de fer, instrumente, ferării de pat, articlii de culină, cuptoare, articlii de economie, puști, revolve, patroane, cumpene declinale, telegraf de odaie (cu instalare) etc. etc.

Prețuri moderate.

Marfă de prima calitate.

Coase veritabile „Bur“ pe lângă garanție.

SERVICIUL POPORULUI.

Preste

800.000 COR.

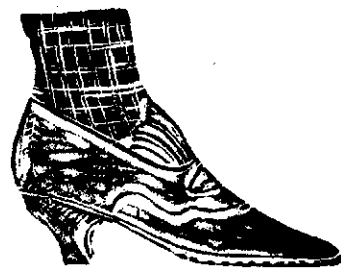
trece suma, pe care o plătește Aradul la an pentru fabricatele de ghete străine, austriacilor, boemilor și moravilor

? și ce are ?
? pentru acei bani ?

Astfel vor prospelea ghetele de prăvălie, cu alte cuvinte fabricatele slabe vieneze, dacă ajung odată să se ude.

Iar industrieșul indigen tângeste fără de muncă. Dacă 'ți trebuiesc ghete, comandă-le la industrieșul indigen.

Dacă le iai de-a gata, să cumperi la

Asociațiunea călțunilor aradani,

988 2- strada Bisericii (Palatul Minorităților.)

Filială: Piața Boros Béni.

Cornel Tămășdan,

neguțator de coloniale, delicatesses și ape minerale

in Arad,

str. Arhiducele Iosif Nr. 12.

Își recomandă magazinul bogat de

929 2-10

Coloniale, zahar și delicatesses

cea mai fină cafea de Cuba, Mocca, ceai din străinătate, delicatesses de prima mână, tot felul de ape minerale, vinuri minunate, șampanie, cognac, tot felul de poame sudice și cereale, cu cele mai moderate prețuri, 2% rabat la plățirea cu bani gata. Telefon Nr. 419.

Atelier pentru repararea clasornicelor

Arad, strada Deák Ferencz Nr. 10 (în colțul străzii Lászar Vilmos.)

Primesc se repar clasornice garantând pe 3 ani. În Arad n'a existat încă atelier în care să se lucreze mai ieftin.

Am un deposit de tot felul de

clasornice de buzunar și de părete,
precum și orologii cari deșteaptă. Toate exacte și de bună calitate.

Cu deosebită stimă:

Örményi Gyula,
clasornicar.

943 2-50